

**ORDEN
RETTFERD
FRED**

**Juni 1979
Nr. 5 - 28. årgang
Løssalg kr. 3,—**

NS-FOLK VAR OG ER DET MOTSATTE AV EKSTREMISTER

Vi er fullt klar over hva mytene sier: At NS-folk for det meste var utilpassede, kverulantiske mennesker med hevntanker overfor samfunnet. Selvfølgelig fantes det noen slike også, men den som kjente partiet fra innsiden, vet like sikkert at innslaget av sindige, nøkterne og vel avbalanserte mennesker var usedvanlig stort. Ikke minst på bygdene var dette tilfelle, der svært mange av foregangsmennene, de naturlige tillitsmenn gjennom en årrekke, de med særlig erfaring sluttet fullt og entydig opp om partiet. Også de yngre årganger passet for en stor del inn i dette bilde — de besto i stor utstrekning av i egentligste forstand «stø ungdom».

Hvordan kan det da ha seg at slike folk sluttet seg til et parti som ettertiden med alle midler prøver å stemple som ekstremistisk?

A gjøre det beste ut av en umulig situasjon.

La oss ta okkupasjonstiden først — det er den de fleste tenker på når det er snakk om NS.

Situasjonen fortonet seg for svært mange mennesker slik at AP's og Venstres forsvarsnedbrytende virksomhet i tyve- og tredveårene hadde lagt vårt land åpent og gjort det til et innbydende operasjonsområde for stormaktene. At tyskerne kom først, berodde nærmest på en tilfeldighet — det antok vi da, det vet vi nå. Å møte en stormaktinvasjon med det ødelagte forsvar vi hadde, var bare unø-

dig å forspille norske liv. Når vi langt på vei av egen skyld hadde skaffet oss en okkupasjonsmakt på halsen, var det bare én ting å gjøre: Å få tingene til å løpe og gå på best mulig måte, til minst mulig skade for det norske folk. Var det så merkelig at nettopp de sindige og nøkterne så dette som sin spesielle oppgave? Det gjaldt å holde arbeidsliv og forsyninger i gang, å unngå sult og nød, å hindre skade på norske liv og norsk eiendom så langt det lot seg gjøre, å unngå at situasjoner kunne oppstå som okkupasjonsmakten måtte slå hardt til mot.

Dette var det moderate standpunkt — det var holdningen i midten.

Ekstremistenes provokasjoner

De ekstreme derimot, det var de som benyttet enhver anledning til å utfordre og provosere okkupasjonsmakten — dette til tross for at man godt nok visste hvor unådig folkerett og krigsføringsregler ser på franktirør- og sabotasjevirksomhet av folk som ikke tilhører regulære militære styrker. Når disse ekstremistiske handlinger fikk farlige følger for norske enkeltpersoner og grupper, var det regelmessig de moderate og sindige NS-folk som måtte gå imellom for å redusere skadevirkningene. Ikke alltid lyktes det dessverre, men det er adskillige tusener av mennesker som direkte og indirekte ble hjulpet av NS-«ekstremistene».

Dobbel forsikring

Når det gjaldt de mer langsiktige målsetninger, var NS-folks syn klart og greit: Dersom akse-maktene skulle vinne krigen, var det vår sak og oppgave å

sørge for at Norges frihet og suverenitet ble gjenopprettet. Med dette mål for øyet arbeidet Quisling og mange andre planmessig og iherdig gjennom hele okkupasjonstiden. Om derimot seieren gikk til de allierte, så mente vi at Norge var vel forsikret gjennom London-regjeringens virksomhet.

Det er verd å merke seg at et etterkrigsoppgjør med våre motstandere var en helt fremmed og utenkt tanke for NS-folk. Tvert om var det vår uttalte oppfatning at så snart krigen var over, så måtte det skje en samling av, komme istand et nært samarbeide mellom de aktive krefter på begge sider. Et folk har bruk for *alle* sine aktive og innsatsvillige kvinner og menn.

Den gang ihvertfall var våre sinn uten hat. Men det er kanskje det som er ekstremt.

Ideologien i midten

Men ideologien bak NS — den var da virkelig ytterliggående?

Tvert om — det var en ideologi i midten, en harmonisk balanse mellom de to ytterpunkter: Den kollektivistiske marxisme

med alle dens tvangsmidler og en hensynsløs økonomisk liberalisme som også trampet på menneskene.

Vi trodde at vårt folk hadde store muligheter, at det var en oppgave å ta vare på vår kultur og våre tradisjoner. Egenart, både individuell og nasjonal, mente vi var en vesentlig og god del av naturens orden — at slik egenart måtte vernes og gjensidig respekteres.

Vi avviste enhver tanke på diktatur og ønsket et faglig folkestyre der sakkunnskap og objektivitet skulle dominere, ikke partihensyn.

Vi sto vakt om vår kristentro, om familien, om barnet i mors liv. Full likestilling mellom kvinne og mann var vårt erklærte mål, samtidig som kvinnen i sin egenskap av slektens viderefører skulle gis de best mulige betingelser.

Utrettelig, uten et øyeblikk å slappe av, arbeidet vi i tredveårene for å styrke vårt forsvar, for et sikrere vern om vårt land.

De som kaller dette ekstremisme, vet ikke hva ekstremisme er.

Myten om «drankeren» Quisling endelig avlivet

En påstand som London-propagandaen stadig kom tilbake til, og som mange fortsatt tror på, var at Vidkun Quisling var en utsvevende herre som trøstet seg til flasken.

Vaktmesteren i den gård der Quisling bodde en stor del av sitt liv, Thorleif Hovde, fikk nylig Kongens fortjenstmedalje, og i et intervju med «VG» (4/4) forteller han bl.a. om Quisling, som han bare har godt å si om.

Det heter bl.a. i intervjuet:

«Det gikk jo så mange rykter om ham, blant annet skulle han være så fæl til å drikke. Men jeg så aldri en flaske her. Det samme fortalte hun som var Quislings tjenestepike i seks år før krigen. Aldri en flaske å se noen steder. Quisling levde stille og rolig. Han var ikke noen selskapsløve, og han hadde liten omgangskrets.»

«Rettsoppgjør» i Norge og Iran

Ekstremisten Khomeiny herjer i Iran og hodene ruller. Protester er så avgjort på sin plass, men det kan være tvilsomt om Norge — slik det nå har skjedd — er det rette land til å protestere.

Khomeiny kaller sine herjinger et «rettsoppgjør» med sine politiske motstandere, og i kjent stil betegner han dem som landsforrædere. Parallellen med Norge i 1945 er klar og tydelig for alle som ikke er stær blinde. Også våre særdomstoler og eksekusjonspoletonger var ytterst iherdige og aktive.

Hva skjer med hovedmennene bak 1. mai-opprøret?

Vårt blad har i alle år tatt sterk avstand fra terror- og voldshandlinger, uansett politiske farger på personer eller grupper som måtte utføre dem.

Derfor finnes det heller ikke motiver sterke nok til å rettferdiggjøre pøbelstreker av den art vi opplevet i Oslo 1. mai i år, hvor en ung befalsskoleelev lot seg provosere til å kaste sprengladninger inn i kommunistiske sammenstimlinger.

Ungdommens tilknytning til en nasjonalistisk organisasjon ga massemedia grunn for reportasjer vi tidligere bare kunne finne under «landssvikeroppgjøret», med konklusjoner om kollektiv skyld hos alle «bombe-mannens» politiske meningsfeller.

Gjennom fråtsing i de groveste injurier har selv den seriøse presse i denne sak latt seg diktere av «folkets rettskjensle», (se annen artikkel i månedens nummer) og vi tør tro våre advo-

kater får en travel tid foran seg med skyhøye erstatningskrav.

Vi er vant med litt av hvert fra massemedia, men det skremmer oss at det har skjøvet den kommunistiske oppstanden natt til 1. mai helt i bakgrunnen for handlingene fra den unge befalsskoleelev. Dette til tross for at opptøyene faktisk resulterte i 30 sårede, deriblant flere politifolk i tjeneste, og i materielle skader for hundreder tusener av kroner. Skremmende er det også når opptøyene blir bagatellisert til «ungdommelig røre»(!)

Hva skjedde egentlig i Oslo natten til 1. mai? Øyenvitner som har henvendt seg til oss forteller:

«Det hele startet i Slottsparken hvor narkoman ungdom under tilrop fra et organisert talekor begynte raseringen av de nyplantede parkanlegg. Allerede på dette tidspunkt burde nok politiet ha slått en jernring rundt området, men istedet valgte det

Inger Louises myke linje. Dette resulterte i en utvidelse av kampområdet til store deler rundt Karl Johans gate, hvor rampen fikk utfolde seg fritt med steinkasting, brannstiftelser og bu-tikkplyndring.

Under kampropet «Knus kapitalkreftene, folkets eiendom», ble Oluf Lorentzens store forretning stormet og plyndret for varer til en verdi av 50 000 kr. Først etter to timer troppet politiet opp, og vi må nok erklære oss enige med butikksjefen, Robert Sandholmen, da han sa at mottiltakene var svært svakt organisert.

De vel innstuderte talekor som var spredt rundt slottsparken og i Karl Johans gate tydet på at opptøyene fra de vel 1000 ungdommer var godt planlagt. Områdene rundt slottet var neppe heller noe tilfeldig valgt hovedkampområde.

(Forts. side 7)

NORGE DRIVER EN EKSTREMISTISK UTENRIKSPOLITIKK

Det er lett og ufarlig å stemp- le mindretallsgrupper som eks- tremister, men disse folk som slår seg på brystet og brisker seg av sin egen prektighet, hvor mo- derate og balanserte er de egent- lig selv?

Når folk fra andre vestlige land kommer på besøk til Nor- ge, varer det sjelden lenge før de steiler over både det ene og det annet fenomen som de fin- ner ytterst ekstremt — i kollek- tiv og sosialistisk retning, natu- rligvis. Men der hvor vår regje- ring går til de absolutte ytter- ligheter, det er i utenrikspoliti- ken. Frydelund og hans assistent Stoltenberg gjør selvfølgelig alt de kan for å virke moderate og fornuftige når de opptrer på TV og mener seg vel å ha rimelige forklaringer på alt. De fleste har likevel ikke vanskelig for å gjen- nomskue disse talemåter, og man konstaterer lett den ekstremisme som ligger bak.

Si meg hvem du omgås, og jeg skal si deg hvem du er, heter det i et gammelt ordtak.

Nylig feiret og oppvartet reg- jeringen en kinesisk visestats- minister og hans 22 mennesker store haleheng i en hel uke. Rik- tignok er forholdene blitt noe bedre i Midtens rike, men frem- deles dreier det seg om et bein- hardt rødt diktatur som under- trykker hundrevis av millioner mennesker. Men smilene og håndtrykkene er like fullt av de aller hjerteligste Nordli & Co. kan prestere.

Mens dette skrives, forbereder ellers Reiulf Steen, Gro Harlem Brundtland, Guttorm Hansen og Tor Halvorsen et riktig stas- besøk hos de regjerende ver- densmestre i vold og undertryk- kelse: Herrene i Kreml. Som vanlig blir nok møtene og fes- tene preget av en «vennskapelig atmosfære» og mange hjertelige omfavnelser i kjent russisk stil.

Så hadde man et vellykket UNCTAD-møte i Manila, da, der Frydenlund kunne gi bort et nisifret antall norske skattebor- gerkroner. De øvrige vestlige land mener at u-landenes krav i denne sammenheng vil kunne forårsake betydelige skader på verdensøkonomien — men norsk utenrikspolitikk blåser i slikt. At Frydenlund dessuten glad og fornøyd aksepterer ord- ninger som ikke kan annet enn undergrave norsk skipsfart, hø- rer også med i bildet.

En annen mann å merke seg i denne sammenheng, er kamerat Algård, ambassadør i FN, som med Frydenlunds støtte virke- liggjorde sine røde ungdoms- drømmer hvor og når han kan komme til. Aldri er han så glad som når han kan støtte opp om krigerske og rebelske forslag fra den politiske svært lite seriøse gruppe av afro-asiatiske stater.

U-hjelpen er ellers det aller deiligste Frydenlund og hans hjelpessvenner vet, for den kan brukes til å understøtte volds- fyrster og undertrykkere over hele verden.

Mosambique er f.eks. et «ho- vedsamarbeidsland» for norsk u-hjelp. At de røde FRELIMO-terrorister nå til og med har «legalisert» sin terror med en av verdens verste undertrykkel- seslover, gjør selvfølgelig ingen forskjell i den saken. Dødsstraff i fleng, 30 års fengsel for poli- tisk virksomhet av ethvert slag som ikke passer, 8 års fengsel for kritikk av FRELIMOs her- jinger, det svelger vårt utenriks- ministerium uten å blunke.

Det røde Vietnam er et annet «hovedsamarbeidsland» som Norge pøser rikelig med millio- ner inn i. At et stort antall men- nesker setter livet på spill for å komme ut av dette paradiset, påvirker ikke et øyeblikk vår utenrikstjenestes gode forhold til maktpolitikere i Hanoi.

Cuba, som fører krig mot de innfødte rundt omkring i Afrika og andre steder, står selvføl- gelig på Norges lønningsliste. Det samme gjør Rhodesia-terroris- tene Nkomo og Mugabe. Frede- lige forhandlingsløsninger av- vises av Norge såvel i Rhodesia som i Sørvest-Afrika (Namibia). Det siste sted er det terrorist- organisasjonen SWAPO — den fengsler til og med sine egne mer moderate medlemmer — som er Frydenlunds yndling.

Denne liste er langt fra full- stendig, men lang nok til tydelig å vise at ekstremistene er en me- get treffende betegnelse på da- gens norske utenrikspolitikk.

Frigg

Vi mener det samme men ut fra ulike kriterier

Av L. G. Aivsaker

Herr redaktør!

På vegne av den forening jeg er formann i vil jeg gjerne knytte noen ord til den hale som var knyttet til mitt svar til Folk og Land og samt til hva som frem- kommer i: Er det forferdelig galt å mene det samme som Folk og Land.

Det er med glede jeg konstate- rer at Folk og Land er kommet frem til de samme synspunkter når det gjelder den beste utvikling i det sydlige Afrika. At vi er enige om at en fredlig samarbeidsløs- ning bygget på gjensidig respekt og tillit er langt bedre enn en marxis- tisk revolusjon.

Det er sannelig å glede seg over at den oppfatning jeg/vi hadde når det gjaldt Folk og Land-sym- patisørene er gal. Her må et eller annet være galt i «markedsførin- gen». Og det kan være at løsrevne sitater fra for eks. Hoaas kan være medvirkende til myten om at tid- ligere nasister er rasister. I fall jeg/vi har tatt feil på dette punktet så ber jeg på egne og på forenin- gens vegner om tilgivelse for det. Synet må være et slag «etterrak- ter» fra tidligere henfarne dager. Det var ut fra dette vårt gale syn at vi reagerte på den sympati vi fornemmet fra Folk og Lands side da vi startet opp vårt arbeide. Vi ønsket ikke å bli tatt til inntekt for parti eller grupperinger som

kunne skade det som vi så som vår oppgave. Vi håper at Folk og Land forstår oss i dette? —

Som vel Folk og Land har regi- strert så er vi i mellomtiden blitt angrepet av den gruppering som vi hele tiden har sett som våre hovedmotstandere. Vi er blitt ut- hengt som Apartheids løpegutter i Norge, m.v. og det er lekket ut en del ting om oss fordi man hadde plantet en av sine i våre rekker. Dette er jo en velkjent måte å gjøre tingene på. Og det var den samme person som først gjorde oss oppmerksom på Afrika-Infor- masjon og dem som stod bak og bad oss iverksette undersøkelser om alle disse. Opplegget er såle- des som skåret ut av en lærebok i infiltrasjon. Men deres lyst til å skade har vært for stor. Det har gått ut over deres enestående mu- lighet til etterrettelighet. Og på dette faller hele forsøket — av seg selv! Jeg tror for sikkert at hverken fo- reningen eller dets formann er løpegutt for noen. Det som kjenne- tegner oss alle er trangen til å trenge til bunns i tingene og ikke nøye oss med ensidige og ledende forklaringer av det som skjer.

Men det som hendte viser jo til fulle at de misliker vår virk- somhet og dermed har vi jo do- kumentert vår berettigelse.

De bruker uttrykket Apartheid (Forts. side 6)

Lærersvikt

I en artikkel om svensk skole kan «Morgenbladet» berette at det står dårlig til med kunnska- pene til svenske lærere. Det hev- des blandt annet at ca. halvde- len av lærerne står tilbake i kunnskaper i forhold til sine flinkeste elever. Dette viser enda en gang at skandinavisk skole- vesen er i ferd med å bli ødelagt av revolusjonerende reformer.

Slutt på heilingen for Iran

Resultatene av revolusjonen i Iran er ikke uteblitt. Masseme- dia melder stadig om summa- riske henrettelser, pressen blir kneblet og oljeleveransene til vestlige land er på ingen måte sikret. Det er imidlertid blitt merkelig tyst blant de aviser som heiet revolusjonen frem her i landet.

18. mai ny fridag?

«Fremskritt» forteller at den nye sykkelønsordningen koster

bedriftene i Norge kr. 200 mil- lioner ekstra i året, og at syke- fraværet øket med 27% ifjor. Tallene er på mange måter skremmende. Det går vel ikke lenge før vi opplever at dager som f.eks. 18. mai blir fridager; — alle er jo likevel «syke» den- ne dagen.

Springer-lærling

AKP's «Klassekampen» ope- rerer tydeligvis etter de mest kapitalistiske prinsipper når det gjelder løssalgs-opplegg. De siste uker har avisen virkelig fråstet i tvilsomme nyheter og tomme-høye overskrifter. Har de gått i lære hos Springer i Tysk- land?

Salt II

I amerikansk presse går de- batten livlig om Salt II-avtalen. Det viser seg vanskelig for pre- sident Carter å få Senatet — som må godta alle traktater med utlandet — med på ytterligere

nedrustning. Det man er redd for på amerikansk hold, er at det vil bli en ensidig nedrustning. Det er mulig at også amerikans- ke politikere er i ferd med å få en følelse av at Sovjet snart bare kan puste på Vesten for at den skal falle.

Fra «Rettsoppgjøret»

De som skrek høyest skrek korsfest, korsfest!

Fra en av Sunnmørsbyene:

En entreprenør stod tiltalt for å ha bygget en befestning for fienden. Administrator spurte tiltalte når han begynte dette arbeide. Tiltalte spekulerte litt, og så rett til baklippet mot den ene domsmann og sa: «Du Lars, når var det vi begynte på dette arbeidet?» Dommeren så for- skrekket på domsmannen og sa: «Vi begynte? Var De med på dette arebidet?» «Ja, jeg arbeidet hos ham hele tiden», sier Lars. Dommeren ser enda mere for- skrekket på Lars, men da ser

Danske Tidende

Herr redaktør!

For oss som er interessert i okkupasjonstiden er det interes- sant å lese «Danske Tidende». Den inneholder kraftig kost fra disse årene, og har også et vå- kent øye til forholdene i Norge. Jeg har klippet følgende innlegg fra denne avisen, som redigeres av Erik Haaest:

Sivilingeniør og cand. jur. Harry Lindstrøm skriver:

Jeg var soldat i 2. verdens- krig som det man kalder pre- mierløytnant i den del af den norske hær, som var i Skotland. Min afdeling blev i høsten 1944 sendt fra Skotland til Sovjet- fælleshæren og var i den efter- følgende tid underlagt Den røde Hær ved befrielsen af Finnmar-

marken.

Jeg har imidlertid ikke andet end foragt til overs for meget af det, man kalder for norsk rets- væsen, norsk folkestyre, og det man ynder at kalde «demo- krat».

For mig er det ikke andet end kærlingestreg, nederdrægtig- hed og korrupsion, sådan som man ser lederne i dette land kan udøve, når forholdene, dvs. «levebrødet», kræver det.

Jeg læser med stor beundring Deres bøger og Deres avis.

A. K.

HAR DU BETALT ABONNEMENTET?

Med dette nummer føl- ger en postgirotalong for innbetaling av abonne- ment, og vi ber alle som ikke er ajour med blad- pengene, om å bruke den. Talongen kan selvføl- gelig også brukes til å betale inn en ekstra gave eller «støtteannonse».

FOLK og LAND

UAVHENGIG AVIS

Utgiver: Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie

Ansvarlig redaktør: Kåre Haugerud

Alt hva vi har gått glipp av!

Ja, det er mange skuffelser man får.

Her uttaler en av de store sakkyndige, lektor Hans Olav Brevig ved Hjemmefrontmuseet, at NS-folk før krigen drev geriljatrening (Dagbladet 12/5).

Vi var selv med i NS fra begynnelsen av og den hele tid, men dette er noe vi har gått fullstendig glipp av. Ikke bare er det så at vi er helt uten geriljatrening — vi har ikke engang hørt om noe slikt. Alltid skal vi holdes utenfor.

Allerede samme dag som dette sto i den herværende, tok vi en rad sinte telefoner til gamle venner fra den tid for å bebreide dem at de hadde unnlatt å ta oss med på disse gilde øvelser. Men akk o ve! Det ser ut til at de har vært holdt utenfor alle sammen. Ikke én av dem ser ut til å besitte den samme fagkunnskap som lektor Brevig.

Vi tør selvfølgelig ikke antyde at sakkyndigheten kan svikte av og til. Når det fra tid til annen antydes noe slikt, er det selvfølgelig bare onde tungers tale.

La oss få slippe mer av Helmer Bonnevie

I diskusjonen omkring avskaffelsen av dødsdom også under krig, måtte TV trekke frem den evindelige Helmer Bonnevie. Som om noe menneske tvilte på hvor han står når det gjelder hevn over og undertrykkelse av folk med andre meninger. Han «skuffet» ikke denne gangen heller.

Men burde ikke den dag nå snart være nær da det norske folk kan bli spart for disse uforbederlige hatets disipler?

INO og Norsk Front

Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie (INO) er i de siste dager gjentatte ganger feilaktig blitt blandet sammen med Norsk Front.

Som vi tidligere har presisert meget sterkt, er og vil INO forbli fullstendig nøytralt i forhold til dagens partier og politiske problemer, og det vil selvsagt ikke bli gjort noe unntak for Norsk Front. Den oppgave vi ifølge våre vedtekter skal og vil konsentrere oss om, er å forske og samle fakta om hva som førte til okkupasjonen av Norge, hva som virkelig hendte her i landet fra 1940 til 1945 og hva etterkrigstidens rettsoppgjør virkelig var. Vi vil også spre opplysning om vårt syn på disse ting i videst mulig kretser, men utover det akter vi ikke å gå — i noen retning.

Det burde være fullstendig overflødig, men vi vil likevel understreke at vi selvfølgelig tar avstand fra alle politiske voldshandlinger.

Oslo, 8. mai 1979

Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie
Kåre Haugerud
formann

Tiden arbeider for oss

Kjære redaktør!

Disse linjer for å takke og komplimentere i forbindelse med Folk og Land for april/mai. Et særskilt godt nummer av bladet, det må jeg si.

Den innflytelse bladet har på almenheten, tør nok være begrenset. Men den dag vil komme, er jeg forvisset om, at historikerne med flid vil studere hvert nummer — linje for linje. Det er ikke minst under disse aspekter bladets verdi må oppfattes. Vi må tenke på lang sikt. Eller for å si de slik at tiden arbeider for oss.

Utenlandsnordmann

«Folkets rettskjensle» følger alltid seierens faner

«Folkets rettskjensle!» Hvor det undrer meg at ikke en eneste en av våre forfattere eller petikkasører har hatt tilstrekkelig lune, vidd og humor til å boltre seg omkring dette rettsløse, misbrukte og legendariske begrep. Et aldri så lite blunk i øyet eller et diskret smil overfor dette skinnende begrep, denne marmorsøyle i Justitias tempel. Denne provoserende dose når paragrafene vakler. Denne alle juristers ankerbøye når jussen halter! Denne famøse rettskjensle som fritar juristene, dommerbordet og jurien, denne som fritar alle, unntatt nettopp den siktede. Denne rettskjensle, dette dyrebare smykke som man tar frem og pusser hvis tvilens beneficium overdøves av et korsfest. Denne kjensle som fra Kristi tid og gjennom hele verdenshistorien har druknet så mangen uskyldig i blod og martret sine ofre i årelangt fengsel.

Det er denne folkets rettskjensle som vurderer handlingen etter *handlingens forløp og utfall*. Men et kollektivt begrep kan ikke ha noen rettskjensle. Folket som massebegrep er noe uhyrlig noe. Noe lavinemessig uten styring. Det nådeløse, muskelsterke, hodeløse uhyre som bare følger et bloddampende instinkt, mens Pilatus går stille ut og vasker sine hender.

Jeg spør: Har dette totalt misforståtte begrep, som vi kaller «folkets rettskjensle» noen sinne gjort seg gjeldende ved *frifinnelser*, ved å *mildne* en dom eller ved å vise ganske enkelt barmhjertighet? Denne kjensle er tvertimot sprunget ut av et folk som står ved fengslets port når de ulykkelige skal vandre inn. Men som aldri står der for å gi dem en hånd når de vander ut.

Gi meg et eneste eksempel på Zephyrs milde ånde fra denne folkets rettskjensle, — og jeg skal bøye mitt hode i skam.

Folkets dom! Det er bare tri-bunebrølet på trykk. Det er masseinstinktets mørke skrik.

Vox populi — vox Dei! For en uhyre blasfemi!

Vi ser at alvorlige mennesker, intelligente mennesker som må forutsettes å kjenne historiens skjebner og erfaringer, stadig søker denne jussens skjøge i bakgatene. De glemmer Pilatus og korset, de minnes ikke Cicero, hilst med endeløs jubel av de samme masser som et år tidligere hadde fordrevet ham, de glemmer Dreyfus-saken, hvor ropet «Vive le Comte Esterhazy» — den virkelige skyldige — vil kunne stå som et utropets synonym hvor folkets rettskjensle spiller inn. Jeg kunne ta med Knut Hamsun, eller Kirsten Flagstad som etter krigens opphør ble hilst av brølende tigre, men som senere la seg for hennes føtter og malet.

La meg heller ikke forbigå (Forts. side 7)

INO's årsmøte

Det ble en frisk diskusjon og mange meningsyttringer da medlemmer i Instituttet for Norsk Okkupasjonshistorie var samlet til årsmøte lørdag 28. april. Særlig hard debatt ble det om «Folk og Land»s forhold til INO, og spørsmålet omkring gjeninnføring av IFS' vedtekter.

En sak vedrørende et av styrets fremtidsprosjekter viste seg også å bli et «stridens eple», men det hele endte med at et overveldende flertall av den store forsamling ga styret sin tillits-erklæring.

Arsberetningen for INO viste da også at styret har utført et arbeide i 1979 som har krav på den aller største respekt, og som medlemmene på årsmøtet kvitterte for med bifall.

Tilgangen på medlemmer har

vært god og oppveiet den naturlige avgang. Det gledelige har vært at de fleste nyinnmeldelser kommer fra de yngres rekker, og er et hyggelig tegn på ungdommens interesse for norsk okkupasjonshistorie. Dette vises også gjennom salget av opplysende litteratur, som har vært meget godt takket være annonsene i «Folk og Land».

Ellers viste INO's regnskap et pent overskudd, og økonomien er god. Dette skyldes trofaste bidragsyttere, testamentariske gaver og ikke minst kontingenten som medlemmene er påpasselige med å innbetale.

Bortsett fra en vararepresentant som ikke ønsket gjenvalg vil vi også i det nye arbeidsår finne det samme, handlekraftige styret.

Ref.

Nå kommer

Kai Normanns dikt

Etter dikteren Kai Normanns død er det lyktes å samle en del av hans nasjonale dikt. Disse kan nå bestilles gjennom INO, postboks 924, Sentrum, Oslo 1. Prisen er kr. 5,— pr. eksemplar.

Da en del av diktene allerede ble solgt på årsmøtet i INO, med manglende innhold og enkelte feil, vil vi be om at kjøperne gjør oppmerksom på dette gjennom noen ord til INO, og de vil få tilsendt rettede eksemplarer.

Vi gjør oppmerksom på at særttrykket om «Quislings siste dager» nå er utsolgt.

Gjør din innsats for Jubileumsgaven

Kjære leser!

Som Du så i april/mai-nummeret av «Folk og Land» har jeg tatt initiativet til å skaffe 500 nye helårsabonnenter til bladet vårt. Det skal være vår jubileumsgave til INO når Instituttet i oktober feirer 30-årsdagen for den organiserte virksomhet.

Min appell har allerede gitt

resultater, og i løpet av noen få uker er det kommet inn et stort antall abonnenter.

Jeg betrakter avisen vår som det beste middel til å opplyse folk sannheten, og gjennom dyktige medarbeidere er den så godt redigert at vi blir gitt *kraft og mot* til å forsvare oss.

Når Du leser dette, gå da igang med å samle abonnenter. Er det noen som ikke vil betale

de kr. 50,— et årsabonnement koster i nøytralt omslag, så spør om de vil ha avisen *gratis*. Din vennekrets vil da sikkert være med på en spleis.

I sommer treffer Du mange kjente. Slå da et slag for «Folk og Land». Den må inn i alle hjem.

God sommer!
Per Dahlen

DE KVINNELIGE VERDIER BLIR TILSIDESATT

Herr redaktør!

På første side av F&L nr. 4/79 er der et innlegg under signaturen H, med overskriften «Dine penger brukes til å undertrykke de naturlige forskjeller». Jeg tør be om at De tar inn noen motforestillinger til dette innlegg.

Signaturen H. viser til Statens annonser og det disse koster oss skattebetalere. Det er en side av saken, og som jeg er enig i kan diskuteres. Men det er alltid trist når en leser usakelige innlegg, og jeg skal forsøke ikke å gjøre samme feilen.

H. går til angrep på likestillings-tanken. Først ved å fremstille alle som ønsker likestilling mellom kjønnene som RØDE. Dette er meget urettferdig mot alle de kvinner som tverrpolitisk går inn for bedring og til slutt opphør av privilegier for det ene eller annet kjønn. Kvinner, som tilhører et bredt spekter på den politiske skala, ønsker i praksis å kunne være med på å utforme vårt samfunn, ikke bare ved stemmeseddelen, men ved aktivt å kunne delta i arbeidet.

Ved litt ettertanke vil også H. kunne innse at vi i dag lever i et samfunn hvor de kvinnelige verdier blir — ikke bare tilsidesatt — men bevisst oversett. Et samfunn hvor vi blir mer og mer

barnefiendtlige, et samfunn som blir mer og mer forurenset, på alle måter. Mannssamfunnet, som har styrt i mange, mange hundre år, har utviklet alt dette. Verden fortsetter å gå sin vei mot avgrunnen, mot selvutslettelsen, så lenge det er menn som styrer. Vel og merke menn, slik de etter H's mening er etter sin natur. Gutter, som har medfødte destruktive evner, som har medfødte undertrykkende tilbøyeligheter, gutter, som er de fødte ledere. Alt tilegnet i mors liv. Ja, for han avviser jo at utgangspunktet er likt ved fødselen. Han sier, at man prøver å innbille oss dette, at gutter og piker fra fødselen av blir behandlet forskjellig, at vi fikk rosa mens gutten fikk blå bånd på dåpslua. Fikk vi ikke det da? Og fikk ikke jentene dukker og dukkevogn mens guttene fikk leketøysbiler, leketøysvåpen o.l? Var det ikke slik da? Fikk barna selv velge hva de ville leke med?

Herr redaktør, jeg vil i denne sammenheng også få påpeke, at Norge topper verdensstatistikken av barn drept i trafikken. At fødeplasser nedlegges og desentraliseres til dagen. At teknikken (mannens lekeplass) går fremfor alt det som kvinner ber om, krever for seg og barna. Kvinner snakker for døde ører.

Derfor må kvinner inn i de bestemmende organer. Det kan de bare når likestillingen er et faktum. Inntil da må kvinner bære 2—3-dobbel belastning med både hjem, (stille av mann og barn), et yrke og det politiske liv. Det siste krever sin kvinne fullt ut. De kvinner som har forsøkt å delta på topp-plan har ikke fått den støtte som menn får når de sitter i ledende posisjoner. Kvinner har sjelden en som overtar alt det trivielle arbeid som et hjem medfører. Skal jeg nevne noe? Tenk om alle menn ville begynne å stille sine egne klær, vaske sitt eget tøy, huske sine egne avtaler, ta seg av sine egne barn. Var ikke det en bra begynnelse? Og hvor meget tid fikk de da til alle sine politiske verv?

Ikke for ingenting het det alltid: der står kvinner bak.

Jeg vil håpe at der i F&L kunne komme en konstruktiv diskusjon om fremtidens samfunn. Det er vel og bra med fortiden, men vi skal jo også videre.

Kvinne, 57 år

Vi kan egentlig ikke se at dette innlegg representerer noen stor avvikelse fra hva H. skrev i forrige nummer, H. går i sin artikkel klart inn for likeverd og dermed automatisk for likestilling, slik også Nasjonal Samling gjorde i sitt program. Hva det derimot ble tatt til orde mot, er at myndighetene prøver å indoktrinere oss med den forestilling at kvinner og menn er like. Vi går ut fra at heller ikke innsenderen aksepterer en så absurd idé.

Red.

Sitater Oslo-avisene gjørne vil glemme

DAGBLADET under tittelen «Fred i Norge» 10. juni 1940:

«Den knappe meldingen fra den norske overkommando i Tromsø gjør sterkere inntrykk på alle norske enn stormeldinger i Europa. ... I aktivt samarbeide med de tyske myndighetene må folket nå ta følgene av den nye stillingen.»

DAGBLADET 14. juni 1940:

«Kongen og regjeringen lot avgjørende politiske momenter gå forbi, flyktet i interesse for egen person over til England og slepte endog sønner av vårt land med for å adlyde Englands befaling og interesser. De har latt oss i stikken. Vi må prøve å ordne oss uten dem.»

ARBEIDERBLADET 14. juni 1940 redaksjonelt:

«Kongen synd mot sitt folk. Kongen og regjeringen er ikke lenger i landet og kan derfor ikke lenger utøve myndighet innen landets grenser. Dette er deres sak. Men er de da ikke klar over de skjebnesvangre følger som de ved sin flukt til England har påført Norge og det norske folk?»

AFTENPOSTEN redaksjonelt 14. juni 1940:

«Efter at kapitulasjonen i Nord-Norge nu er tilendebragt, er det oppstått følgende situasjon: Hele landet er okkupert og dette okkuperte Norge befinner seg altså ikke lenger i krig med Tyskland.»

Innsendt av A. P., Oslo

IRAN ET NYTT KAMPUCHEA

Dette finner vi i «Nationen»:

«Den iranske kommentatoren Fariborz Atapour skrev tirsdag (20/3) i den engelskspråklige avisen Teheran Journal at krenkelsene av menneskerettighetene i Iran siden revolusjonen bare kan sidestilles med bruddene på menneskerettighetene i Kampuchea under Pol Pot-regimet. Atapour hevdet at det er mer enn 20.000 politiske fanger i iranske fengsler.»

Det hører med til bildet at Teheran Journal senere er blitt stanset av myndighetene.

Takk for klare standpunkter i abortsaken!

Herr redaktør!

Det er med glede en kan slå fast «Folk og Land»s klare syn i abortsaken. I denne viktige saken for vårt folk går avisen klart imot fri abort, og det skal den ha takk for.

Små menneskebarn i mors liv kan ikke komme seg vekk; de blir drept uten sjanse til forsvar og til å komme seg unna. Det er grotesk. Men på lengre sikt

vil denne loven om fri abort som vår mindretallsregjering har satt i verk, straffe seg.

Ellers skal «Folk og Land» ha takk for innlegget «Dine penger brukes til å undertrykke de naturlige forskjeller» i siste nummer. Også det viser et klart syn på aktuelle ting. Og ikke minst takk for en klar anti-kommunistisk holdning som er like viktig i dag som for 30—40 år siden.

H.P.L., 33 år, Stavanger

En NS-datters minner

Kjære Folk og Land!

Takk for avisen vår — jeg gir den videre når den er pløyet.

Jeg er født i 1929. Min far var i politiet og hadde medlemsnummer 34 i NS, mens min mor kom med i 1935. I min klasse på skolen var det en pike som hadde sin bror ved fronten. Hun var liten og spe; de brukte kritt og trykte hakekors på klærne våre. Har ikke tall på alle de ganger jeg kom hjem med neseblod og istykkerrevet tøy.

En sak glemmer jeg aldri — tror det var i 1937. Vidkun Quisling var her og holdt møte; min far hadde vakt, kommunistene stenet ham, og min far hadde arr helt til sin død. Liten som jeg var, ble jeg redd; da tok

han meg på fanget og sa: Ikke vær redd, vi skal nok seire!

Min mor fikk kr. 500,— i mulkt, betalte og tok vare på kvitteringen. Så kom det rekommandert brev. Hvis ikke kr. 500,— var betalt innen tre dager, ville det bli tatt skritt til å sette henne i tvangsarbeide. Da var jeg nokså voksen, gikk ned og slo i bordet. Jeg fikk unnskyldninger, skrev likevel til avisen, men det ble selvfølgelig ikke tatt inn.

Ennå får jeg høre ordene nazidatter, politidatter, tyskerhore, og har ofte grått.

Jeg hater ingen, men min tro på det gode og rettferdige blir sterkere for hver dag som går. God fremgang!

Mildrid Johansen

FØLGENDE BØKER KAN BESTILLES FRA A. B. NORBERG

Postboks 3044, Elisenberg, Oslo 2.

.... stk. H. Scheibert, Einsatzversuch Stalingrad — Dokumentation einer Panzerschlacht in Wort und Bild. 176 s., illustrert	Kr. 70,—
.... stk. H. Geyer, Das IX. Armeekorps in Ostfeldzug 1941. 20x2 s., illustrert	Kr. 50,—
.... stk. H. Euler, Als Deutschlands Dämme brachen — Die Wahrheit über die Bombardierung der MöhneEder-Eorpestaudämme 1943, 224 s., 130 bilder	Kr. 75,—
.... stk. Lexikon des Zweiten Weltkriegs — Daten, Fakten und Dokumente. 311 s., 500 bilder, kartskisser, tegninger. En uvurderlig oppslagsbok	Kr. 80,—

Navn:

Adresse:

Postnr.: Poststed:

.... Beløpet er innbetalt postgirokonto nr. 234 13 52 (portofritt)
.... Bøkene bes sendt i oppkrav + porto

Beregn ca. tre ukers leveringstid.

Maktsyken blomstrer i Norge

Av Leif Karlung

Herr redaktør!

Aldri har vi hatt flere særinteresseorganisasjoner. Aldri har vi hatt flere politiske partier. Aldri har vi hatt flere meninger, gnisninger og bråk.

Aldri har vi hatt så mange ulykkelige mennesker i Norge.

Så heter det i all politisk propaganda: — Aldri har vi hatt slik en velstand. Dette sies fra partier fra ytterste venstre til blåøyde Høyre. Det er en motsegelse her som er så stor og grov at den med den største grunn kan sies at den ikke er sann. Grunnen til dette er mange.

Hva er så årsaken til at Det norske Arbeiderparti skryter av en velstand som ikke finnes? Hva er så årsaken til at LO gjør det samme? Men hva er årsaken til at Høyre blander seg inn i samme koret? Er det for at de ikke vet hva de snakker om? I selve velstandsbegrepet ligger det en slags anerkjennelse av deres egen politiske innsats og holdning. Alle partier vil være med i denne køen, bortsett fra Norges Demokratiske Parti. Vi står alene med vår påstand om at det aldri har vært verre

for alle dem som lider under den MAKTSYKE SOM BLOMSTRER I NORGE I DAG. Derfor all denne organisering og partiflora. Vi må hente støtte der den er, og hvorfor? Jo, fordi alle partier og organisasjoner driver et utstrakt maktspill for å hevde seg i konkurransen om penger, makt og posisjoner slik at de kan innvirke på samfunnsutviklingen. Alt dette bygger selvfølgelig på en flertallsmakt som er en grov krenkelse av de demokratiske prinsipper. I dette helvete av maktmisbruk lider nemlig ti-tusenvis av enkeltindivider som stadig taper i kampen om sin eksistensberettigelse.

På den ene side kan det ikke være noen dissens om at det har vært en industriell vekst og utvikling tilstede verden over, som har skapt et uhyggeliggjort av produkter og arbeidsplasser. Men dette skyldes næringslivet, kapitaleierne og arbeiderne i bedriftslivet. Men slett ikke partiene. De har derimot utnyttet og utbytet hver eneste produktiv sjel ved skatter, avgifter, toll og moms. Det eneste politikerne har oppnådd er å presse bedriftene til fordel for de multinasjo-

nale enormiteter som de i tur og orden har nasjonalisert. Hvor mange arbeidsplasser LO og Arbeiderpartiet på den måten har ødet kan ikke tallfestes, men at tallet er enormt kan det ikke være tvil om. Når så de påståtte borgerlige partier selv ikke har rørt ved denne påstand, så er det en av to grunner: Enten er de medansvarlige for denne synbare utvikling at de på denne måte ønsker å flykte fra ansvaret ved å tie. — Eller, kanskje de slett ikke har begreper om de faktiske forhold og derfor ikke evner å opponere slik de burde. Men hva med velgerne? Hva med pressen? Hva med samfunnsforskerne? Tror disse enfoldige at det ikke finns andre måter å løse vår tids problemer på enn å drive oss alle inn i den kollektive kommunisme? Er det slik at alle maktgrupper i Norge er så uhelbredelig egoistiske at de simpelthen ikke aner at de er med på å avskaffe selv det lille som finnes av antydninger om de demokratiske ideer som fremdeles lever og eksisterer i folks håp — ?

Leif Karlung
nestformann i NDP

Røde krefter vil knekke sosialrådmannen i Oslo

Sosialrådmannen i Oslo, Signe Marie Stray Ryssdal, har fått fagorganisasjonens bannstråler mot seg.

Styret i Sosiale Etaters Fagforening krever henne avsatt fra stillinger, og for å nå frem med kravet er det bebudet en lamelse av de sosiale institusjoner i Oslo.

Situasjonen minner om «ny-nazistsaken» for tre år siden, der Farre og Hadland ble sparket fra Oslo Sporveier, etter at fagforeningen truet med streik.

Også i dette tilfelle dreier saken seg om partifarve.

Mens Farre og Hadland ble stemplet som brune, karakteriseres sosialrådmannen som lyseblå, og det tilføyes at hun har liten sans for skjønnheten i rødfarven.

I anklagepunktene mot henne går det frem at hun er fiendtlig innstillet mot fagorganisasjonen, og nekter samarbeide med LO.

Fremstøtet mot sosialrådmannen kommer som et sjokk på storparten av medlemmene i Sosiale Etaters Fagforening. Gjennom de mange år hun har bekledd stillingen er hun fremhevet som et usedvanlig dyktig menneske, respektert av alle ansatte i etaten, uansett partitilknytning. Hun har aldri tidligere vært på «kollisjonskurs» med

fagbevegelsen, og svært mange fagorganiserte innrømmer åpent at det er LO's nye revolusjonære linje som er årsaken til «dødsdommen» mot Signe Marie Stray Ryssdal.

I de siste måneder er flere opposisjonelle medlemmer i LO suspendert, og det tåles ikke lengere meningsyttringer som går klubbtiltitsmenn imot. Det er spesielt folk utenfor de sosialistiske partier som terroriseres.

Et vedtak som har skapt uro i fagforeningene gjelder sosialiseringen av forsikringsselskapene.

Innen 1. januar 1980 er det meningen at 90% av LO's medlemmer skal tvangsdirigeres inn i hjemforsikringen i det sosialistiske Samvirke forsikringsselskap.

Det kan skje ved at LO automatisk trekker forsikringspremien fra de fagorganisertes lønninger.

Også bankvesenet vil få følge LO's maktmidler gjennom et lignende system.

Landsbanken har i flere år kjempet for å få hånd om LO-medlemmenes lønnskonti, men på grunn av motstanden fra fagorganiserte har planene vært lagt til side.

Nå er de trukket frem igjen, og ligger på skrivebordet til LO-general Halvorsen.

Men DETTE var ikke landssvik!

29. januar 1921 sender generalstabens etterretningsvesen brev til justisdepartementet om den hemmelige overenskomst mellom Arbeiderpartiet og Sovjet-Russland, hvorefter partiet er forpliktet til å utføre en hvilken som helst ordre fra Moskva. I tilfelle revolusjon skal der i Nord-Norge dannes en rådsrepublikk, uavhengig av det øvrige Norge. Sovjet forplikter seg til finansielt, politisk og militært

å understøtte den norske revolusjon.

En rapport fra 27. juli 1925 fra Oslos oppdagelsessjef opplyser at Gerhardsen og Arnfinn Vik taler på et rekruttmøte og oppfordrer alle til å nekte militærtjeneste. Å møte på moen er det samme som å gå inn i fiendens hær.

— «Arbeidervernet under Oscar Torp har i Oslo en styrke på 5000 mann, Akershus 3000,

alle stormtropper, som bl.a. skal ta seg av politiet, besettelse av telegraf, posthus, jernbanestasjoner. Et flyvende korps på biler med maskingevær. Andre avdelinger har til oppgave å arrestere de borgerlige ledere. I Bergen har partiet 1600 mann oppsatt med gevær, automatiske pistoler og mitraljøser,» heter det i rapporten.

En gang må man . . . (Forts. fra side 8)

Om Ibierale ledere i de baltiske land — som ble deportert og drept. Om LO-formenn i Tallinn og Riga, deportert og drept.

Tar jeg feil? Har det vært protestert fra vårt kongelige Frederiks mot henrettelsene, mot Sovjets versjon av Nacht und Nebel? Har LO i Norge protestert mot at deres kolleger ble slengt på et lasteplan, dyttet inn i en kuvogn og sendt til Sibir for å dø?

Hvis svaret er nei — hvorfor ikke?

MÅNEDENS
«PERNILLE»:

NOEN TANKER PÅ EN VREDENS DAG

Lørdag med surt gråvær, innkjøp for helgen — også tre aviser, VG, Dagbladet og Morgenbladet som motvekt mot værgudene. Rask rengjøring, for intet solstreif synes å være innen rekkevidde som avslører av sjusketheten. Lettvint middag og så snart Gullet har godtatt mitt forslag til tid for hjemkomst, godstolen og avisene.

«Vredens Gang» — var det ikke denne betegnelse de innsatte etter krigen benyttet for «Verdens Gang»? Jeg var litt for ung til å lese den gang, men nagnet synes å være bra vedlikeholdt. Nå tygges det drøv på hva et vettløst menneske, medlem av Norsk

Front, har foranstaltet, men i mangel av ukens drap er vel dette det nærmeste å ty til for omsetningen.

Men at Hjelpeorganisasjonen for krigsskadede» (som jeg ikke kan finne ut har gjort annet enn å sette ut i livet hva navnet innebærer), INO og «Folk og Land» skal trekkes inn i dette, bekrefter hva «Vredens Gang» må ha stått for i glansårene etter 1945. En gang fritt vilt, alltid fritt NS-vilt! «Vredens Gnag» har intet forstått og intet lært.

I «Dagbladet» tar Sissel Benneche Osvald (forteller ikke historien at kvinnene — dessverre — var de ivrigste tilskuere rundt

guillotinen i Paris under revolusjonen) for seg NS før krigen. Far tilhørte — og gjør det fortsatt antagelig — de politiske naive, forstår jeg henne rett. Han elsket uniformer, allsang og symboler, og drev geriljatrening. Riktignok var mange av disse uniform-, allsang-, symbol- og geriljatreningsselskere svært begavet, men altså naive.

Dessverre har Sissel Benneche Osvald ikke fattet seg med spørsmålet om hva det store antall kvinner fant fascinerende ved NS, så her kan jeg kanskje få supplere litt.

Kvinnene, som sikkert også var naive, elsket vel bunad. Det er det

ingen som gjør mer, for bunad er en uniform og ingen elsker det mer. Se bare hvor individuelt menn er kledd når de går til gallafeststilling.

Allsang er et stygt anklagepunkt. Jeg håper at kvinnene som var i NS ikke bedrev dette.

Symboler kan være så mangt fra en klassefane i et syttendemåttog til et kors på et halskjede. Kanskje var det solkors i halskjede NS-kvinnene var opptatt av. Grøss og gru.

Kanskje bedrev de også geriljaoøvelser, eller fikk de ikke lov til annet enn å lage mat til dem, som svertet i ansiktet i strålende uni-

former løp rundt i skogene og skjøtt med maskinpistoler og forberedte invasjonen i 1940.

Er det ikke slik det var, da? Fru Osvald vet det. Riktignok hevder far og venner av han at det var fedrelandskjærlighet som drev dem og at de aldri har hørt om geriljautdannelse, men ovennevnte og hennes kilde, Hans Olaf Brevig — han er ovenikjøpet lektor — vet bedre.

Jeg tar for meg «Morgenbladet». Det er ikke basert på løssalg. En helt annen verden, det er forskjell på folk, det er forskjell på aviser. Jeg roer meg ned, enda er det håp om en avspenning.

Norge og den 2. Verdenskrig

Av John Sand

Forts. fra forrige nr.

Krigsbytte

Det har også sin interesse å konstatere at Molotov på Paris-konferansen i 1946 uttalte at Norge ikke hadde krav på krigsskade-erstatning da det ikke hadde deltatt i krigen. Angående krigsbytte henvises til Hartmanns referat av regjeringskonferansen 22/8 1944, (Bak Fronten, side 253: «Spørsmålet om fordelingen av krigsbytte

som blir tatt i Norge ble drøftet. Etter folkeretten er det krigsmakten, dvs. de alliertes overkommando, som har rett til å beslaglegge alt krigsbytte som tas fra tyskerne. Den har fullt herredømme over dette og kan selge og gjøre hva den vil med det. Dette er helt urimelig for Norges vedkommende, da en stor del av det krigsbytte er anskaffet for norske penger.» Jfr. her «Viktig kunngjøring fra general Andrew Thorne» inntatt i bl.a. Morgenbladet for 16/5 1945: «Alle forsyninger, våpen og materiell og alt utstyr som tilhører de tyske styrker i Norge er den allierte øverstkommanderendes eiendom, idet tyskerne har overgitt seg betingelsesløst til ham.» I Hjemmestyrkene I opplyser S. Kjelstadli side 448: «De tyske dokumenter som ble beslaglagt i Norge var alliert krigsbytte og ble innsamlet av den allierte Document Section under britisk ledelse.»

Krigstilstanden

Et meget viktig bevis på at krigstilstanden mellom Norge og Tyskland opphørte den 10/6 1940 og at også regjeringen Nygaardsvold hadde denne forståelse er den «Order» som den 9/7 kl. 14.00 ble

utstedt av den svenske interneringsstab i Fillipstad, der det i pkt. 260 heter: «Avskrift av meddelande från Kgl. Norsk Legasjon, Stockholm, til Försvarsstabens Interneringsstab. «Hjemsending av norske offiserer. Den norske regjering har meddelt som sin oppfatning at i Sverige internert norsk uløst og utskrevet befall bør nytte høvet til å komme tilbake til Norge når interneringen er hevet. Det fastlønne befall stilles også fritt, men dete spørsmål må sees i sammenheng med de betingelser som måtte bli stillet av de tyske myndigheter. Militærattachéen vil være taknemlig for at ovenstående kan bli meddelt de norske internerte. Ærbødigst C. Strugstad.»

Som nøytral stat var Sverige forpliktet til å internere dem «langt fra krigsskueplassen», jfr. Lovtidende 1910 side 507, og etter Haagkonvensjonens art. 20 kunne de først «hjemsendes etter fredslutningen» jfr. Lovtidende 1910 side 493. Men som Trygve Lie har opplyst regnet Sverige med en de-facto fred, og Sveriges utenriksminister sa i Utrikesnämnden at (norrmännen hade nedlagt vapnen och kriget i Norge hade därmed i realiteten upphört.»

Vi mener det samme . . .

(forts. fra side 2)

og vet ikke at uttrykket som sådant forlengst er avskaffet i Sør-Afrika og erstattet med et annet ord: segregasjon. Segregasjon — adskillelse — tok det lang tid før jeg forstod helt fullt ut. Forstod at endringen av ord også var en endring av syn og måte å takle tingene på. At det å atskille de over femti ulike raser innenfor Sør-Afrikas grenser, ikke er bare det å atskille men å bevare deres kultur og egenart slik at de ikke blir valset overende i en assimilasjon uten ende. Når en først får øynene opp for dimensjonene i dette enorme arbeide så kan man ikke annet enn skjennes når en tenker på vår egen behandling av samene i nord.

Men slike ting er ikke kreftene bak Afrika-Informasjon villige til å drøfte. De vil bare drive sin enveiskjøring med tanke på en kommunistisk verden. At denne enveiskjøringen må ha foregått i en noe for lang tid synes åpenbart når en ser på behandlingen av Gjems-Onstad. Og man må sannelig lure på om § 100 er å tolke på samme måte som før?

En ting jeg/vi stadig har etterlyst er hvem Nordlie representerer når han på møtet i Lagos lovet norsk bistand til opprørsbevegelsene. Nu har vi jo sett at en annen byråkrat ved navn Stoltenberg har gjort det samme og Frydenlund snakker stadig om folket.

Og siden at Frydenlund gjør det så slår dette ut på vår FN-representant Aalgård som kjører hårdt ut for å tekkes sin sjef i UD!

Nu har vi jo sett at Thynes fra Høyre, Bondevik og Kristiansen fra Kr.F. er i mot. Hvem er da folket? Hvem har gitt dem mandat til å nekte godkjenning av valgene i Namibia og Rhodesia? Re-

gjeringen, med en stadig mindre del av folket bak seg? Landsorganisasjonen? Stortinget?

Dette er problemer vi alle bør ta alvorlig i tiden som kommer. Vi som jo er folket må ikke lengre la oss manipulere med. Det må finnes en måte å gjøre byråkrattene oppmerksom på vår tilstedeværelse!

Jeg har fått et direkte samvit-tighetsspørsmål som jeg skal svare på. Det at jeg skulle være med på å diskriminere en lenge forfulgt befolkningsgruppe tenkte jeg ikke over. Det er jo også en form for rasisme og jeg burde ha unngått å besvare slik ordene falt. For meg personlig er problematikken som ligger bak det hele så gammel at jeg personlig ser det slik at de dette gjelder forlengst er ferdige med sine oppgjør og ingen av oss har mandat til å utstede våre personlige dommer og fordommer.

Jeg mener jeg kan si dette uten at Afrika Informasjon skal påstå at jeg har de samme erfaringer i ett og alt som Folk og Land. Men i mange spørsmål er vi enige. Dialogen oss i mellom i Folk og Lands spalter har jo til fulle vist at vi faktisk var enige på et felt jeg/vi på forhånd ikke hadde tenkt oss.

I Rhodesia/Sør-Afrika foreninen i Norge stiller vi selvsagt ingen betingelser. Vi regner med at de som ønsker medlemskap er enige med oss i at vi trenger en bred og informativ informasjon om problemene i verden. Vi må fremdeles ha rett til å forme våre meninger uten bistand fra eliten på Marienlyst. Og i disse skjønne maidagene må vi alle søke å gjøre oss opp en mening om hvilket innhold VI mener at § 100 skal ha!

L. G. Alvsaker

JA, — jeg vil støtte LESERNES JUBILEUMSGAVE TIL INO!

Jeg garanterer 1/1 års abonnenter å kr. 50,—. Oppgjøret vil bli sendt INO innen 1. oktober 1979.

Navn:

Adresse:

«Trønderspleis» har allerede gitt kr. 500,—, og utfordrer kameratlag og andre «treff» til å gjøre det samme.

For venner av «Folk og Land»
PER DAHLEN

Morgenthau-planen — et forslag om folkemord

Av Th. Østrem

Folkemord eller planer om det skulle man tro hørte en fjern fortid til.

Kinesernes forsøk for en knapp menneskealder siden burde vært det siste i sitt slag blant siviliserte nasjoner. Kineserne ville dengang sterilisere, resp. kastrere, hele det tibetanske folk. De som kom frivillig, fikk bedøvelse, de andre ikke.

Forsøket mislyktes. Dalai Lama flyktet og mange med ham. Og fremdeles lever tibetanere i Tibet. Men man hører lite eller intet fra dem. De har ikke hatt noen til å tale sin sak og vekke verdens dårlige samvittighet.

Ikke så med jødene. Under krigen var det ikke så meget man fikk høre om dem. Men etterpå er det publisert nok til å bringe en hel verden i opprør

— med fordømmelse av folkemord i sin alminnelighet og den nyeste form for det i særdeleshett — skildret med gruoppvekkende realisme i filmen Holocaust, som ikke minst jødene er interessert i å få frem.

Men i 1941 fremkom — underlig nok må man vel si — Theodore Nathan Kaufman, en amerikansk jøde, med forslag om etter en alliert seier å sterilisere alle tyskere. Ved å gå frem etter de militære ruller og arbeide natt og dag på alle tyske sykehus skulle man kunne greie hele den mannlige befolkning på et halvt år. Kvinnene ville det ta noe lengre tid med.

Mannen bak dette forslag var ikke noen hvemsomhelst, men president i Den amerikanske Fredsforening (American Federation of Peace) og forfatter av

pamfletten «Tyskland må dø». Deutscher Anzeiger for 6. april 1979 opplyser dette og tilføyer at forslaget ikke var noen enkelt jødes påfunn, men ledd i en storstilet plan om eliminering av hele eller størstedelen av det tyske folk — den såkalte «Morgenthau-plan». Der skulle også flere forskjellige forslag være fremlagt, bl.a. ett om å «desimere» tyskerne med et snes millioner og gjøre hele Tyskland om til et potetland med utsikt til sultedød for ytterligere 30 millioner. Bak dette prosjekt sto Henry Morgenthau jr., Harry Dexter White (Weiss) og den verdenskjente Bernard Baruch.

Disse i sannhet uhyrlige forslag skulle — ifølge Deutscher Anzeiger — vært fremmet på Yalta-konferansen mellom Churchill, Roosevelt og Stalin

— den siste ville helst ha slaktet alle tyskere med en gang. Når det ikke ble noe av alt dette, skyldtes det først og fremst Churchill, som protesterte — og derfor burde hatt en bauta ikke bare i Oslo, men i alle tyske byer.

Deutscher Anzeigers artikkel om ovenstående er skrevet av professor dr. Austin J. App, Washington.

I den utstrekning det han skriver medfører riktighet, reiser naturlig nok spørsmålet seg: Fremkom Kaufman med sitt forslag i 1941 (om folkemord på tyskerne) før eller etter de begivenheter Holocaust skildrer? Hvem lærte av hvem.

Nytt håp for . . .

(Forts. fra side 8)

plass. Rettslig antar jeg Rasmussen i hvert fall hadde, og har, krav på det. Moralsk sett kan det etter mitt syn ikke være noen tvil.

Jeg har sett argumentert mot plassering at høvdingerekken på søylen minner om krigstidens NS-plakater. Argumentet har ingen verdi.

INO

Institutt for norsk okkupasjonshistorie

Boks 924 - Sentrum, Oslo 1

Kontortid:

Mandag kl. 1000—1400

Tirsdag kl. 1000—1400

Onsdag kl. 1800—2100

Kontor:

Enerhaugsplassen 4, Oslo 6

Tlf.: (02) 19 06 71

Th. Østrem

Hva skjer med . . .

(forts. fra side 1)

Herfra lød brølene om «FELLES SAK MED IRAN, KONGEN UT AV LANDET» og «KNUS STATEN». At den amerikanske ambassade senere på natten ble forsøkt steinet gjør bildet av et rent kommunistisk eksperiment-opprør fullstendig, og det er direkte latterlig når «Arbeiderbladet» i beste «Klassekampen»stil etterpå kunne fortelle at det var velfrisert vestkantungdom og nazigjenger som var angriperne. Det må tydeligvis være smått stell med stemmekveg der i gården, når partiavisen ikke tør angripe kommunistpøbelen, sier øyenvitnene til vår avis.

«Bombemannens» forskrullede handlinger mot kommunistene kan likevel ikke på noen måter forsvares, og han vil få sin straff. Men vi tør spørre: Hva med hovedmennene som utløste 1. mai-opprøret, og som vel gjorde seg skyldige i langt alvorligere forbrytelser. Hva med de personer som gjennom sin politikk åpent innrømmer at de vil ta landet med «væpna makt», og som natten til 1. mai også fikk demonstrert sin makt over massene.

Det er flere enn oss som spør! I de siste uker er det til dagspressen landet over kommet inn le-

serbrev som forarget hevder pressens og påtalemyndighetenes ensidige rolle i denne sak. Særlig er de da oppbragt over politiets opptreden.

Signaturen H-OT skriver f. eks. i «Verdens Gang»:

«I et intervju i NRK etter urolighetene i Oslo sentrum natt til den 1. mai, sa sjefen for ordenspolitiet i Oslo at politiet ikke ville aksjonert dersom rampen hadde holdt seg i Slottsparken.

Det som fikk politiet til å gripe inn var det faktum at rampen ga seg til å knuse forretningsvinduer og plyndre forretninger. Mener virkelig sjefen for ordenspolitiet at Slottsparken skal kunne være et oppholdssted for horder av ramp som f.eks. natt til den 1. mai ødela planter for ca. 80 000 kroner og brukte kommunale benker etc. til bålbrening i Oslo sentrum rett utenfor H. M. Kongens slott uten at politiet griper inn? Har Oslo-politiet blitt mer opptatt av negativ kritikk ved aktiv opptreden enn opprettholdelse av ro, orden, lov og rett?

Blant den horde som regjerte Oslo sentrum natt til den 1. mai, var det også elementer som gjorde så at H. M. Kongens slott ble stormet. Er sjefen for ordenspolitiet klar over at dersom det hadde skjedd, ville H. M. Kongens Garde hatt hjemmel til å

avverge dette ved bruk av våpenmakt og da i verste fall med skarp ammunisjon? H. M. Kongens Garde er neppe like imponert som politiet til tider kan synes å være.»

Folkets . . .

(forts. fra side 3)

Axel Kiellands kronikk i sin tid om rettssaken mot René Hardy («Bitter seier»): «Et tusenstemmig hysterisk jubelbrøl da han ble frifunnet, — fra den mengden som en uke før hadde skreket: Korsfest.» Da hadde denne mann sittet fengslet i 5 år før hans sak kom opp til doms. Så skriver kronikøren: «I Norge ville denne saksbehandling ikke ha vært tålt i 5 minutter.» Men det ble tålt også her. Eller hvor var han egentlig i 1945-46? Flere arresterte satt i flere år før deres sak kom opp. Senere skrev Kielland (19/2-53): «Vi svir for disse farlige årene i norsk rettspleie, da selve rettferdighetsfølelsen var undergitt konjunktursvingninger, da en misdeder ble skutt i 1945 for noe han kunne ha sluppet billigere fra i 1950.

Når jeg har trukket frem Axel Kielland så er det nettopp for å klarlegge pressens pendelsvingning mellom juss og begrepet

«folkets rettskjensle». Når en så klok og juridisk klartskuende mann som han ikke bedre maktet å holde en rett linje på dette felt, så må man nesten bære over med andre.

Massens reaksjoner er i alle land den samme, selv om styrkegraden kan variere.

En begått urett virker i lengden kjedelig. Sant å si får man lyst til å gjespe. Hvilket da også de fleste gjør. Særlig da de som har begått uretten.

Selv forsøker jeg stadig å legge dette begrepet «Folkets rettskjensle» helt nakent. Det er ingen vakker kropp. Ennu en av Kiellands bemerkninger som styrker hva her er fremholdt: «En fengslet en gros for å gi det opphissede folket en følelsesmessig avspenning.» (16/1-58 om rettsoppgjøret.) For så å rettferdiggjøre min påstand om hvordan det jongleres med begrepet, siterer jeg ham igjen: «Folket vil kunne vite med sikkerhet at den dom som er falt er rettferdig.» («Jernteppet falt.» 1/6 1954).

Det som er så umåtelig viktig, særlig for jurister og pressefolk, er — slik Fouche visste det — å kjenne de bevegende krefters lov, hvoretter en bølge ikke kan bli stående stille i luften.

«Folkets rettskjensle» vurderer handlingen etter handlingens utfall. La meg ta et eksempel fra

vår felles venn Boswell, der han nedtegner sin mesters replikker:

«Om en mann er moralsk eller ikke avhenger av handlingens motiv. Hvis jeg slenger en sølvmynt til en tigger i den hensikt å ramme ham i hodet, og så tiggeren tar mynten opp og kjøper mat for den, så er den fysiske virkningen god, men i seg selv var handlingen ond.»

En slik handling ville «folkets rettskjensle» ha stemplet som god. Men skulle nu mynten ha falt i rennestenen, så ville gjerningen for det samme folket, som styrer den guddommelige «rettskjenslen», automatisk ha blitt ond. Ja, gjerningen ville ha vært et hån mot menneskeverdet. Så enkelt er det.

Kjell

INO

Endel eldre nummer og årganger av Folk og Land kan fortsatt skaffes. Nærmere opplysninger og priser fåes oppgitt ved henvendelse til INO.

I INO's bibliotek mangler FRITT FOLK for april-juni 1943, samt hele 1940-årgangen. Kan noen av våre lesere skaffe oss disse avisene?

Kan noen skaffe INO's bibliotekar et to-skuffers arkivskap (A-4) snart?

INO
Postboks 924 Sentrum
Oslo 1

«Støtteannonsørene» imponerer oss

Det er ikke mange som har like pålitelige og trofaste venner som vi. Trutt og jevnt går «støtteannonsene» inn. Denne gang sier vi vår varme takk for 50 bidrag på tilsammen kr. 4 035,—, og enda har vi reserver nok av «støtteannonser» til å fylle den vanlige plassen i et par nummer utover høsten. Men vi trenger flere!

«Støtteannonser er gaver på kr. 50,— eller mer til drift og utbredelse av avisen.

«STØTTEANNONSER»
fra «Folk og Land»s venner.
Takk for følgende bidrag:

H., Burfjord 160,—	E., Revsnes 50,—	P., Stavanger 50,—	G., Horten 60,—	E., Tolga 100,—
H., Liland 80,—	T., Opphau 60,—	F., Stavanger 60,—	R., Holmestrand 50,—	M., Ljørdalen 60,—
O., Tankstad 60,—	M., Edøy 60,—	K., Hafrsfjord 200,—	L., Rødberg 60,—	I., Heradsbygd 60,—
P., Fauske 60,—	P., Høyanger 250,—	F., Flekkefjord 160,—	F., Flesberg 150,—	A., Åsvang 60,—
A., Nesna 60,—	G., Bergen 50,—	S., Bykle 50,—	R., Kongsberg 50,—	A., Stavsjø 60,—
J., Beltstad 60,—	Ø., Valstrand 50,—	D., Arendal 100,—	H., Krøderen 50,—	J., Kongsvinger 150,—
S., Lånke 50,—	B., Stavanger 50,—	A., Arendal 60,—	O., Krøderen 160,—	H., Hurdal 75,—
		T., Treungen 60,—	O., Hemsedal 60,—	E., Høvik 50,—
		K., Miland 60,—	K., Drammen 160,—	K., Asker 50,—
		O., Hjuksebø 160,—	T., Nordre Toten 60,—	R., Ski 60,—
		O., Skien 60,—	O., Nygard 60,—	I. B., Oslo 50,—
		A., Andebu 50,—	A., Kvam 60,—	L. R., Oslo 110,—

En gang må man stoppe!

Når store diktere går i sin grav, pleier deres forlag å plukke ut noen av deres poemer, trykke dem i særopplag med blomsterkrans og sørgerand og sende dem ut til menneskeheten (for kr. 80,00?) som brukbar julegave under titelen «Utvalgte digte» — med g. Det gjør seg riktig godt.

Lenger enn hit bør leseren ikke lese. Linjene overfor er jevnt menneskelige og upolitiske. Det er u-menneskelig, men politiske, å si at det som for tiden er mer aktuelt å skrive om er «Utvalgte henrettelser». Det er en såpass brutal tittel at det i alle fall går kaldt nedover ryggen på den som skriver den. Andre er kanskje så hardføre når det gjelder henrettelser — og det ikke bare de historiske, som forlengst er blitt statistikk — at de tåler den, hvor mange de enn er.

I april en gang kom det en annonse i noen av våre aviser. De hadde tittelen «Stopp henrettelsen», og gjaldt den sorte sør-afrikaner Solomon Mahlangu. Han var dømt til døden av en jury (hvitt, går jeg ut fra?) og var av den funnet skyldig i det som vel må kalles «væpnet kamp» mot politiet. Annonserene, som jeg ikke stoler helt og holdent på i deres agitasjon, «slo fast» at han ble henrettet fordi han var svart og uenig i rasediskriminering. De ba folk protestere mot henrettelsen, om mulig stoppe den.

Uansett om Mahlangu skjøt eller ikke skjøt mot politiet skulle jeg for min del gjerne stoppet den. Jeg ville neppe skrevet under på agitasjonen fra en halvt anonym dekkorganisasjon (den betegnelsen tror jeg er riktig) men kunne godt tenke meg å protestere alene pr. telefon eller brev for å be for hans liv. Jeg tviler sterkt på at verden går fremover gjennom slike henrettelser.

Men jeg lurar på hva «Studentenes og Akademikernes Internasjonale Hjelpesfond» mener om henrettelsene i Iran?

I beste fall mener de ingenting, tydeligvis. De har ikke rykket inn noen annonser, såvidt jeg kan se, om dem. I verste fall mener de vel at henrettelsene er helt utmerkede. De begynte med forbitrede knivstikk og skudd fra folkemasser utenfor fengslene. Jeg kan forstå slikt, som jeg kunne forstå stormen mot Bastillen og den folkemengde som rev torturistene i filler utenfor torturkamrene i Budapest 1956. Men en gang må man vel stoppe — må man ikke?

Tidligere redaktør i «NH og ST», Terje Bålsrud, har heldigvis ikke lagt pennen til side.

Vi trenger denne ener i norsk presse. Han deler langt fra alle våre meninger, men er en motstander vi respekterer og beundrer.

Det er en fryd å lese hans velpleiete artikler, og om han nok av og til søker å svimeslå oss, er det i alle fall slag over beltestedet.

Fra «NH og ST» har vi sakset en artikkel fra hans faste spalte:

«Visstnok ikke i Iran. Og vi her hjemme er blitt brukbart vant med det som skjer, en av våre Oslo-aviser lot sportsidens freske sprogbruk smitte over til henrettelses-spalten: Månedssrekord i henrettelsen igår. Det lød flott, som ny norsk rekord i lengdesprang.

Det er kommet opp i drøye 200 henrettelser i Iran akkurat nå. Da er bare offisielle og finere henrettelser tatt med, generaler, ekspedisjonssjefer og ministeriene og slike. Menige soldater, sjåfør og ruskomsnusk føres vel bare opp under betegnelsen «Diverse». Og er de så mange i Iran, det gjør vel ikke så meget om en sjåfør-frue blir enke, når de nå også begynner med slør igjen, slipper vi å se de forgråtte ansikter.

Og når vi ikke vet mer en «cirka-antallet» er det ingen grunn til å gå i protesttog til Irans ambassade eller ta en telefon: Hold opp med drepingen, bygg heller landet. Vår regjering har denne uke antydnet noe slikt, takk og pris.

Dette virker kanskje noe ensidig, mot Røde Protestanter A/S. Men ettersom det ikke er skrevet som harselas, men i tragisk alvor, vil jeg ta med et forundringens spørsmål også til andre. Jeg kommer vel til å gjenta det en del ganger.

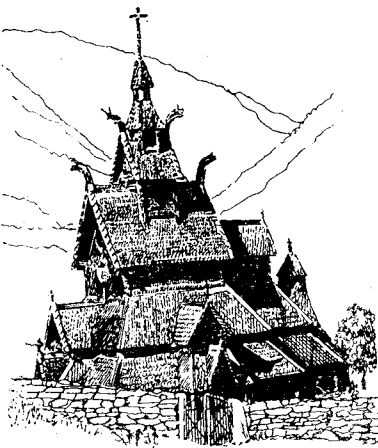
I det siste har jeg arbeidet med stoff om Estland og Latvia og slike, som jo er våre naboland. Eller var det — nå er de ikke land engang. De er okkuperte områder, «Spesialsyddesovjetrepublikker». På 35—40 år har Norge og nordmenn ikke rukket å protestere noe særlig mot det, vi visste jo også så lite selv...

Men vi fikk jo vite litt etterhvert, f.eks. om Bondepartiets riksdagsmedlemmer i Estland, som ble deportert og drept.

(Forts. side 5)

Mange mennesker har med hensyn til Bibelens beretninger mest festet seg ved det mirakuløse i dem, f.eks. forvandlingen til vin, å gå på vannet eller tungetalen. Jo, det hører med, men er ikke det viktigste. Det er budskapet i dem. Messiasetegnet, troen som holder, og Peters vitnesbyrd som munnet ut i denne appell: «La eder frelse fra denne vanartede slekt!» At Jesus er verdens frelser, synes ikke alltid å gjøre tilstrekkelig inntrykk på oss. Det kommer vel av at vi har hørt det så mange ganger før, helt fra barnelærdommen ble inøvet. Det er vel helst i kritiske situasjoner, i motgang og sorg, at vi stanser opp. Det skal medgis at det ikke alltid er så lett å tro og følge Jesus som en burde. Derfor blir vårt åndelige liv så tørt, ufruktbart. Men vi må ikke fortvile

PINSE

eller gi opp for det. Og fremfor alt ikke slutte med å be. Den hellige And's gjerning i et men-

neske er gjerne en langvarig prosess. Men Jesus har lovet å hjelpe, trøste og bevare inntil siste stund. Vi trenger nok å be med salmedikteren:

«Sannhets tolk og taler,
sørgendes husvaler,
råds og styrkes Ånd.
Sterke guddomsfinger,
fredens overbringer,
liv i dødens land!
Gi oss kraft og livsens saft,
la oss all din himmelgave
overflødig have!»

En av de betegnelser den hellige Ånd har i den greske grunn-tekst, er parakleten, som også betyr «trøsteren». Og det er det Ånden er. Vi trenger alle Guds trøst og hjelp på livsveien. La ham slippe til, i Jesu navn!
Amen!

Dag Markus

NYTT HÅP FOR RASMUSSENS EIDSVOLL-SØYLE?

Vår aktive kampfelle gjennom mange år, professor Wilhelm Rasmussen, ville ha fylt hundre år i disse dager. Nærmere bestemt den 15. juni.

Fra 1921 til 1945 var han professor ved Statens kunstakademi, og var også under okkupasjonen medlem av Kulturtinnet.

Som billedhugger var han kjent langt utenfor Norges grenser, bl.a. gjennom sitt arbeide ved Nidarosdomen, ved reisingen av Tryggvassonmonumentet i Trondheim og monumentet over Fredrik II i Fredrikstad.

Ved 100 års dagen for professor Rasmussens fødsel er debatten om hans største livsoppgave, Eidsvollssøylen, i full gang.

En av dem som er med i debatten er h.r.advokat Alf Nordhus, som i sin faste spalte skriver i «VG»:

Ingen kan underkjenne Wilhelm Rasmussen som kunstner. Det er også helt klart at han fikk oppdraget, før siste krig, å lage monumentet. Det ble aldri ferdig, aldri reist. Billedhuggeren døde i 1965. Han etterlot seg ferdighugget deler av søylen, skisser og utkast. Den ene del, «høvdingrekke», utstilt i 1969, må regnes som helt praktfull.

Stoppet i 1945

Rasmussen var under krigen medlem av NS. Det førte til stopp i hans arbeid med Søylen i 1945. I femti-årene kom han gang på gang til meg fordi presen hadde en slem tendens til å frakjenne ham opphavsretten til flere av hans arbeider fra mellomkrigstiden. De ble i stedet nevnt tilknyttet andre billedhuggere. Vi fikk ordnet med korrigering og unnskyldninger. Ikke en eneste gang stilte Rasmussen

krav om pengeoppreisning. Men æresmessig ville han ikke se alt av sitt livsverk utradert.

På gamle dager var professor Rasmussen resignert og fattig. Etter mange samtaler kom han en dag. Han ville levere en liten avstøpning av et av sine førkrigsverker som honorar. Det er et av de beste honorarer jeg noen gang har fått. Og samtidig — sjelden så jeg en så beskjeden mann. Det gledet ham og glødet for ham når han kunne sette seg og fortelle. Sin skjebne hadde han akseptert. Sin livserfaring kunne han øse av som en uuttømmelig brønn.

Bør få en plass

Den del av Søylen som er ferdig bør nå få sin permanente

(Forts. side 4)

FOLK og LAND

All post bes adressert til:
Postboks 7157 - Homansbyen,
Oslo 3.

Kontoradresse: Enerhaugplassen
4, Oslo 6. Tlf. (02) 19 06 71. Kontortid: Mandag kl. 10—14 og Tirsdag kl. 10—14 og onsdag kl. 18—21. Redaktøren treffes bare etter forutgående avtale.

Abonnementspriser: Kr. 40,— pr. år, kr. 20,— pr. halvår. I nøytralt omslag: Tillegg kr. 5,— pr. halvår. Utenfor Skandinavia: Kr. 50,— pr. år, kr. 25,— pr. halvår.

Bruk postgirokonto 5 16 45 04
Løssalg kr. 3,—

Annonsepris:
Kr. 0.70 pr. spaltemm. + MVA

Viking Boktrykkeri, Oslo